

SIYASİ İLİMLER VE HUKUK

AVRUPA BİRLİĞİ YÖNÜNDEN TÜRKİYE'DE MAHALLİ İDARELER

Prof. Dr. Tahsin Bekir BALTA

GİRİŞ

Bu inceleme Milâno Âmme İdaresi Enstitüsü tarafından 19 - 26 Mayıs 1961 de Torino ve Stresa'da Avrupa Birliği ve Mahallî İdareler konusunda tertiplenen Kongreye Fransızca olarak sunduğum raporun Türkçesidir. Türkçeye tercümesi Asistan Dr. Metin Kıratlı tarafından yapılmış ve tarafımdan gözden geçirilmiştir.

Bu rapor ve Kongrede yaptığım konuşmalar diğer raporlarla birlikte Kongre tutanağı içinde Fransızca ve İtalyanca olarak İtalya'da yayınlanmak üzeredir.

I — TARİHÇE

1. Tanzimat'tan önceki devir

Osmanlı İmparatorluğu mahallî toplulukların müşterek işleriyle meşgul olmaya umumiyetle ancak Tanzimat'tan sonra, yâni XIX. yüzyılda müesseselerinin yenileşmesi esnasında başlamıştır. Daha önce, bu konu ile hemen hiç ilgilenilmemişti. Bu sebeple, mahallî topluluklar kollektif ihtiyaçlarını kendi seçtikleri kimseler vasıtasıyla kendileri görmek zorunda kaldılar. O şekilde ki, köylerde ve mahallelerde fiilî bir idarî muhtariyetten faydalanan bir mahallî topluluk çeşidi teşekkül etti. Şehirlere gelince, bunların tümüne şâmil böyle bir fiilî, idarî teşkilât yoktu. Şehirlerin müşterek kamu işleriyle kısmen orada bulunan merkezî makamlar ve, bilhassa Kadılar meşgul olurdu. Kadıların, meslekî teşkilâtların yardımlarından da faydalanmak suretiyle, sanayi ve ticareti denetleri altında bulundurma yetkileri de vardı.

Fiilî bir muhtariyetten faydalanan köyler ve mahalleler, aynı zamanda dinî ve kültürel teşkilâtlardı. Bu durum çeşitli dinî ve etnik topluluklara, kültürel işlerini kendi kendilerine tanzim etmek imkânını verdi. Hristiyan cemaatlarına -ve Yahudilere- tanınmış olan bu dinî, kültürel ve hukukî muhtariyet sayesinde, Balkan mil-

letleri de dahil olmak üzere çeşitli etnik gruplar milliyetlerini koruyup geliştirebildiler.

Bu tarihî muhtariyet geleneğinin, Osmanlı İmparatorluğu'nun eski ülkelerinde, ve bilhassa yüzyıllarca onun idaresinde yaşamış ve aynı muhtariyet şeklini uygulamış Balkan memleketlerinde ne dereceye kadar iz bıraktığını bilmek ilgi çekici olurdu. Fakat her halükârda, bu gelenek Türkiye'de mahfuz kalmış bulunuyor. Hattâ bu gelenek, 1933 de mahallelerin mahallî idaresini ilga eden kanundan da kuvvetli olduğunu gösterdiğinden, 1944 de onu tekrar tesis etmek gerekti. Fakat bu son kategori mahallî idarelerin, yâni mahalle idarelerinin, halkın seçimine dayanmakla beraber, teşkilâtı ve görevleri çok sınırlı olduğundan, onları aşağıdaki incelemenin dışında bırakacağız.

2. Bugünkü mahallî idarelerin gelişmesi

Osmanlı İmparatorluğu XIX. yüzyıldaki yenileşme hareketleri arasında mahallî teşkilâtlandırma işine girişince, köylere tanıdığı olduğu statüde (1896), sadece seçilmiş organlar bakımından değil, fakat dinî cemaatlara bölünme bakımından da mevcut geleneği temel olarak aldı. Gerçekten, çeşitli dinî cemaatların bulunduğu köylerde her cemaatın seçilmiş ayrı organları vardı. Bu sebepten, ıslahatçıların bu alanda getirdiği yenilik (1867 - 70) sadece şu müesseseye inhisar etti: Şehirlerde belediye idaresi, ve il özel idareleri. Bu yenilikte Fransız sisteminden ilham alınmış ve bilhassa ikincisinde Fransız tesiri daha bâriz olmuştur.

II—BUGÜNKÜ DURUM

Bu gelişme sonunda ortaya çıkan bugünkü başlıca mahallî idareler şunlardır: 1) köy idareleri, 2) belediyeler - her ikisi de birinci derece mahallî idarelerdir -, 3) Mutavassıt bir mahallî idare çeşidi olan il özel idareleri. Şimdiki statüleri daha sonra geçirdikleri birçok reformların sonucudur. Gerçekten, il özel idarelerinin teşkilâtı İkinci Meşrutiyet devrinde (1912 de) şimdiki şeklini almıştır. Köylerin ve belediyelerin idareleri ise Cumhuriyet'in başlarında, köylerinki 1924 de, belediyelerinki de 1930 da yeniden düzenlenmiştir.

Şunu da belirtelim ki, lâiklik Türkiye Cumhuriyeti'nin temel ilkelerinden biri olmasına rağmen, köy bugün de lâik - dinî karma bir müessese olmakta devam etmektedir. Kanuna göre köy idarelerinin bu karma niteliğinin sonucu olarak, tapınakların inşa

ve bakımı onların resmî görevleri arasındadır. Öğretmenle birlikte köy imamı da Köy İhtiyar Meclisinin tabii üyesidir.

Nihayet şunu da hatırlatalım ki «nahiye» yi bir mahallî idare birimi haline getirmek için iki defa teşebbüste bulunulmuştur - ilki 1875 de, ikincisi 1921 de. Birinci teşebbüs mutavassıt bir mahallî idare nev'i yaratmak istiyordu. İkincisi ise nahiye idaresini, köy idaresinin ve belediyelerin yerine ikame etmek amacındaydı. Bu teşebbüslerden ilki pek az tatbik imkânı buldu; ikincisi ise yeni rejimin 1921 Anayasasında derpiş edilmekle beraber, daha bu hususla ilgili kanun çıkmadan terkedildi.

1959 da Milâno'da yapılan Avrupa Secpozyumu'na sunduğumuz ve Sempozyumun tutanakları arasında yayınlanan (s. 159) raporumuzda mahallî idarelerin yapısı hakkında bazı bilgiler vermiştik. Bu defa da onların ortak özellikleri üzerinde durmak istiyoruz. Onlar da şunlardır :

1. Y a p ı

Türkiye'de de bütün mahallî idareler, ademi merkeziyet kamu tüzel kişileridir ve mahallî halkın denetimi altındadır. Esas itibariyle kendi organlarını seçmek şeklinde tezahür eden bu denetim, köylerde belediyelerdekinden daha geniş, il özel idarelerinde ise sınırlıdır. Gerçekten, köylerde, gerek «İhtiyar Meclisi» denen karar organı, gerekse Muhtar denen icra organı, genel ve direkt oyla ve çoğunluk usulüyle seçilirler. Muhtarın seçimini vesayet makamının tasdikine tâbi tutan Osmanlı devrindeki sistemden farklı olarak, bugün vesayet makamı tarafından hiçbir tasdik gerekmez. Seçilmiş organlar yanında seçmenler heyeti de, kanunda belirtilen konularda bir karar organı teşkil eder.

Belediyelerde ve il özel idarelerinde ise, yalnız karar organları (Belediye Meclisleri ve İl Genel Meclisleri) genel oyla mahallî halk tarafından seçilir. İcra organları hakkında başka bir sistem uygulanır : Belediye başkanları prensip itibariyle belediye meclisleri tarafından seçilir ve vesayet makamı tarafından tasdik edilir. Bununla beraber hükümetin, belediye başkanlığına tayin usulünü uygulama yetkisi de vardır. Bu usule gerek tek parti devrinde, gerekse Demokrat Parti'nin son devrelerinde daha sık olmak üzere, zaman zaman başvurulmuştur. İl özel idarelerinde ise icra organı Vâlidir.

Belediyelerde ve il özel idarelerinde ayrıca denetleme ve istişare organları vardır. Belediyelerde bunlara Belediye Encümeni de-

nir ve Belediye Başkanının başkanlığında, kısmen Belediye Meclisince kendi üyeleri arasından seçilen üyelerle çeşitli belediye hizmetlerinin şeflerinden teşekkül eder. İl özel idarelerinde bunlara İl Daimî Komisyonu denir ve Vâlinin başkanlığında sadece İl Genel Meclisinin kendi üyeleri arasından seçtiği üyelere meydana gelir. Görülüyor ki yukarıda anılan bütün bu denetleme ve istişare organlarının başkanlığı, ilgili mahallî idarenin icra organına aittir.

Şunu da belirtelim ki, mahallî seçimler son yıllarda, mevcut seçilmiş organların süresini uzatan kanunlarla tehir edilmiştir. Bugünkü geçici rejimde, demokratik müesseselerin tekrar kuruluşuna kadar umumiyetle seçilmiş görevlilerin işine son verilmiş bulunuyor. Geçici Anayasaya göre, demokratik müesseseler en geç 29 Ekim 1961 den önce tekrar kurulmuş olacaktırlar.

2. Y ö n e t i m

Mahallî işlerin fiilen idaresiyle meşgul olan bunların icra organlarıdır. Yalnız belediyelerin ve il özel idarelerinin idarî personeli vardır. Fakat il özel idareleri mahallî görevlerinde merkezî hükûmetin müteakabil hizmetlerinden yararlandıklarından, kendi idarî personelleri büyük belediyelere nazaran oldukça sınırlıdır.

Köylere gelince, aşağıda belirteceğimiz gibi bunların sahası ve kaynakları çok az olduğundan idarî personeli hemen hiç yoktur. Sadece köyün ajanı olarak değil, aynı zamanda Devlet'in ajanı olarak da geniş görevleri yerine getirmekle yükümlü olan Muhtar (icra organı) dır. Bu durumu göze alarak, kanun öğretmenlerin ve imamların büro işlerinde «muhtar» a yardım etmelerini derpiş etmiştir. Köyler, köy kâtipleri de tutabilirler; fakat içlerinden çoğu bunların ücretini ödeyemeyecek durumdadır. Çok defa birbirine yakın köyler müşterek köy kâtipleri tutmaktadırlar.

3. V e s a y e t

Merkezî otoritelerin mahallî idareler üzerindeki vesayeti, köy idareleri üzerinde, diğer bir mahallî idareye nisbetle daha azdır. Gerçekten, vesayet makamı köylerin işlerine ancak kanunların ihlâl edilmesi halinde müdahale edebilir. Bunun müeyyidesi, İhtiyar Meclisi hakkında çok sınırlı bir para cezasıdır. Muhtara gelince, kanuna muhalefetinin tekerrürü halinde işinden atılabilir. Bu durumda, kanunen hemen seçime gidilmesi gereklidir. Çok defa köylüler işten atılan muhtarı tekrar seçmek eğiliminde olduklarından,

merkez makamları bu tedbire başvurmaktan umdukları sonucu pek sağlayamamaktadırlar.

Belediye idareleri daha geniş bir vesayet altına konmuşlardır. İlkönce, bütçe ve kadroları dahil olmak üzere, belediye meclisi kararlarının büyük bir kısmı vesayet makamının tasdikine tâbidir. Geri kalanı da, hem kanunîlik hem de ihtiyaca uygunluk bakımından, genel idarenin ildeki şube başkanlarından teşekkül eden il idare kurulları ile Danıştay'ın denetimi altındadır. Belediye başkanları vâli tarafından, bilhassa ilk tahkikat safhası idareye ait olan cezaî kovuşturma halinde, işten menedilebilir. Bu durumda, vâli tarafından tâyin edilen bir memur ona vekâlet eden Danıştay'ın müstakar içtihatlarına göre, cezaî kovuşturma sebebiyle işten menetme idarî dâva konusu olamadığından, pek çok hallerde belediye başkanlığı statüsünün istikrarı bundan haleldar olmaktadır. Hükûmet ayrıca kanunen daha az açık bir şekilde belirtilmiş hallerde belediye meclisini de dağıtabilir.

İl özel idarelerinin ise muhtariyetleri daha da sınırlıdır. Vâli onun icra organıdır. Aynı zamanda diğer iki organının da başkanı vâlidir ve il genel meclisinin kararlarına karşı itiraz hakkı vardır. Nihayet, il özel idaresinin bütçesi ve kadroları hükûmetin tasdikine tâbidir.

4. Reform temayülleri

Yukarda anılan denetleme yetkileri, mahallî işleri daha iyi idare etmek amacıyla, kanunla genel idare makamlarına verilmiştir. Fakat çok partili sisteme geçildiğinden beri ve bilhassa son yıllarda, üyeleri muhalefete mensup olan organlara müşkülât çıkarmak için, birçok defa siyasî parti amaçlarıyla kullanılmıştır. Geçirilen bu tecrübe hazırlanmakta olan yeni Anayasada tesirlerini göstermiştir. Kurucu Meclis'te tartışılmakta olan anayasa projesi mahallî hürriyetleri genişleten ve seçilmiş organların işten uzaklaştırılmasını kazaî mercilerin tasvibine bağlayan hükümler derpiş etmektedir.

5. Türkiye'de de mahallî idarelere iştirakin Türk vatandaşlarına hasredildiğini belirtmek isteriz. Bununla beraber yabancılar umumiyetle mahallî hizmetlerden yararlanma ve külfet bakımından eşit muamele görürler.

III—MAHALLİ İDARELERİN İKTİSADÎ - MALÎ DURUMU

1. Bu üç kategori mahallî idarelerden herbirinin hükmi şahsiyeti ve kendine mahsus malî kaynakları vardır. Yıllık bütçe yapı-

mı kanunen yalnız belediyeler ve il özel idareleri için derpiş edilmişse de, köylerinki de dahil olmak üzere bütün mahallî idarelerin gelir ve giderleri, onların karar organları tarafından hazırlanan ve vesayet makamınca tasdik edilen bütçe çerçevesinde yürütülür. Bütçenin uygulanmasının denetimi İçişleri teşkilâtına aittir. İl özel idarelerinin ve belediyelerin bütçelerinin uygulanması aynı zamanda Sayıştay'ın da denetimine tâbidir.

2. Köyler genel olarak küçük tarımsal topluluklardan ibaret olduklarından, idareleri yeter derecede nakdî kaynaklara sahip değildir. Bu kaynakların sayısı çok azdır. Kanunen belirtilmiş bir matraha dayanmayan ve İhtiyar Meclisinin takdirine bırakılmış olan «salma» da bunlar arasındadır. Bununla beraber alınabilecek salma miktarı kanunla sınırlanmıştır.

Köylerin nakdî kaynaklarının yetersizliği sebebiyle, ihtiyaçlarının önemli bir kısmı, imece ile sağlanır.

3. Belediyelere ve il özel idarelerine gelince, bunların kısmen kendi vergilerinden kısmen de devlet vergilerinde tanınan paylardan mürekkep malî kaynakları vardır. Bununla beraber bu iki idarenin de malî kaynakları yeterli değildir. Mahallî kamu hizmetlerinin büyük kısmı belediyelerin üzerinde olduğundan, bunların kaynak yetersizliğinin etkileri daha da hissedilir durumdadır. Bu sebepten, İller Bankasının malî ve teknik yardımları büyük ölçüde belediyelere tahsis edilmektedir.

4. Hem kanun, hem hükümet teşvik edici davrandığı halde mahallî topluluklar arasında işbirliği Türkiye'de gelişmemiştir. Bu itibarla, gelir yetersizliğine karşı bulunan çareler şunlardır: 1) yapısı ve fonksiyonu adı geçen raporumuzda belirtilen İller Bankasının malî ve teknik yardımları, 2) Genel idarenin malî ve teknik yardımları.

5. Mahallî idareler arasında, bilhassa gaz ve elektrik, ulaştırma araçları, su dağıtımı v.s. gibi kamu hizmeti mahiyetinde iktisadî teşebbüslere sahip olan esas itibariyle belediyelerdir.

Köylerin ve il özel idarelerinin pek az iktisadî kamu hizmetleri vardır. Köylerin iktisadî kamu hizmetlerinin büyük kısmı içme suyu tesislerinden ibarettir. Bazı köylerin elektrik tesisleri de vardır.

Mahallî kamu hizmetlerinin büyük kısmı yukarıda zikredilen yardımlara dayanmaktadır. Belediye işletmeleri nadiren özel teşebbüse veya karma bir şirkete tevdi edilmiştir. Osmanlı İmparatorluğu devrinde ve Cumhuriyet'in başlangıcında ekseriya uygulanmış olan özel teşebbüs usulü, daha çok bunların kötü davranışları do-

layısıyla halkın gözünden düştüğünden terkedildi. Bugün belediye işletmelerinde başlıca iki usul uygulanmaktadır: 1) Bizzat işletme, 2) Kamu Kurumu. Bu sonuncusu kanunî yetki verilmesini gerektirdiğinden belediyelerin büyük çoğunluğu bizzat işletme tarzını uygulanmaktadır. Yalnız İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyük belediyelerde, kamu kurumu sistemi uygulama görmektedir.

IV—AVRUPA BİRLİĞİNE GİRME VE AVRUPALILARARASI İŞBİRLİĞİ İMKÂNINA DAİR DÜŞÜNCELER

1. Üç tip mahallî idareden herbiri genel hatlarıyla üniform bir yapıya sahiptir. Fark ancak organizasyon teferruatında gözükür. Bu üç tip arasında ise, aksine, benzer özelliklerine rağmen esaslı farklar vardır. Köylerin idaresi tarihî bir geleneğe dayandığından ve pratik bir ihtiyaca cevap verdiği için, idarî yapılarının muhafaza edilmesi temayülü kuvvetlidir. Demokrat Parti zamanında köylerin teşkilâtını belediyelerinkine yaklaştırmak teşebbüsü olmuştur. Fakat bu fikir bir Meclis komisyonu çerçevesini aşamamıştır.

Belediyeler ve il özel idarelerine gelince, bunlar Fransız tipiyle benzerlik arzederler ve Fransız tipini örnek alan bir Avrupa birleşmesi içinde kolaylıkla yer alabilirler.

2. Sayın genel raportörlerin Kongre'ye sunmak gerekliliğini duyacakları çeşitli fikir ve tavsiyelere arzedeceğimiz sözlü açıklamalarımızı mahfuz tutarak, aşağıdaki noktaları onların dikkatine sunmak isteriz:

- a) Personel ve mahallî hizmetlerin verimliliği gibi mahallî muhtariyeti de artırmak için karşılıklı tecrübelerden faydalanmak çok arzuya şayandır. Bu maksatla, mahallî idareler yararına Avrupalıların bir teknik yardım organize etmeği arzuya değer görüyoruz.
- b) Yine mahallî idareler yararına Avrupalıların bir malî ve iktisadî yardım teşkilâtı kurmak da bize temenniye değer gözüküyor. İller Bankası ile Türkiye'de yapılan tecrübe bu bakımdan cesaret verici bir örnek teşkil eder.

Bitirirken, önümüzdeki Kongrenin de 1959 Kasımında Milâno'da tertip edilen Avrupa Sempozyumuna eşit bir başarı sağlayacağından emin olduğumuzu belirtir, en iyi dileklerimizizi sunarız.

TAMAMLAYICI BİLGİLER

I — Mahallî idarelerin genişliğine dair bilgiler

1. KÖYLER : Köyler ile şehirler arasındaki dağılıma nüfus topluluğunun tabiatına göre değil, fakat orada oturanların sayısına göre taayyün eder. Köy idaresi, nüfusu en aşağı 150 olan ve 2.000'i geçmeyen mahallerde kurulmuştur. Bu sayının üstündeki yerlerde bir belediye idaresinin kurulması mecburidir. Fakat belediye idaresi kuruluncaya kadar mevcut idare devam eder. Resmî istatistiklerde nüfusu 2.000'i aşan köylere de rastlanıyor. Son istatistiklere göre köy idarelerinin dağılışı şöyledir :

<u>Köy sayısı</u>	<u>Nüfusu</u>
4.494	150
6.845	151— 200
5.781	201— 300
4.235	301— 500
11.666	501—2000
89	2000 den fazla

2. BELEDİYELER : Bunların genişliği aşağıdaki şekilde değişiklikler gösterir: (Şunu belirtelim ki, kaide olarak bir belediyenin nüfusunun en aşağı 2.000'e ulaşması gerekirse de, il ve ilçe merkezlerinde, nüfusu 2.000'i bulmasa bile, belediye kurulması mecburidir).

<u>Belediye sayısı</u>	<u>Nüfusu</u>
6	500 e kadar
32	501—1.000
48	1.001—1.500
118	1.501—2.000
178	2.001—2.500
92	2.501—3.000

Belediye sayısı**Nüfusu**

Belediye sayısı	Nüfusu
123	3.001— 4.000
77	4.001— 5.000
143	5.001— 10.000
70	10.001— 20.000
39	20.001— 50.000
11	50.001— 100.000
7	100.001— 200.000
2	200.001— 500.000
1	500.001—1.000.000
1	1.000.000 dan fazla

3. İL ÖZEL İDARELERİ : Bunların genişliği de şu şekilde değişir :

Özel İdare sayısı**N ü f u s u**

Özel İdare sayısı	N ü f u s u
1	100.000 e kadar (67.000)
10	100.001— 200.000
17	200.001— 300.000
10	300.001— 400.000
15	400.001— 500.000
4	500.001— 600.000
5	600.001— 700.000
1	700.001— 800.000
1	800.001—1.000.000
2	1.000.001—1.500.000
1	1.500.0001—2.000.000

(İstanbul: 1.931.000)

II — KÖYLERİN MALÎ DURUMU

1. Köy gelirleri şunlardan ibarettir: Taşocaklarından, hayvan alım satımı ve kesiminden, tasdik belgelerinden, köye ait iskele gibi nakliye yerlerinden, pazar ve nakliyelerden alınan vergi ve resimler. Bunların yüzdesinin bazısı kanun tarafından tesbit edilmiş, bazısı da azamî haddi belirtilerek İhtiyar Meclisinin takdirine bırakılmıştır.

2. Köye ait mallar, vakıf ve tarım araçlarının gelirleri.
3. Para cezaları
4. Salma.

GELİRLER (Milyon T.L.)

	1949	1954	1959
1. Çeşitli Gelirler	27.17	39.34	71.42
a) Nakdî	6.1	5.85	10.94
b) Tarımsal ürün olarak	16.52	20.96	33.38
2. Bedenî çalışma değeri	0.35	0.49	0.59
3. Asker ailelerine yardım fonu			
Genel bütçeye nisbeti	%4	%2.7	%2

GİDERLER (Milyon T.L.)

	1949	1954	1959
1. İdarî giderler	19.60	24.04	41.09
2. Kültürel giderler	6.9	4.55	11.26
3. Tarım giderleri	3.04	3.25	5.68
4. Sağlık giderleri	4.3	8.42	11.08
5. Bayındırlık giderleri	11.22	17.45	33.67
6. Çeşitli giderler	4	6	8.94
7. Asker ailelerine yardım	0.55	0.56	0.69
	49.61	64.47	112.41

III — Belediyelerin Malî Durumu

1. Belediyelerin gelirleri şunlardır :
 - a) Elektrik ve gaz istihlâkinden, çeşitli taşıt araç, yer ve biletlerinden, ilânlardan, mezbahalardan, eğlence yerlerinden, tellâllıktan, akaryakıttan alınan resimler, şerefîyeler vs.
 - b) Gelir vergisi, gümrük vergisi, akaryakıt ve taşıt araçları vergileri gibi devlet vergilerinden alınan paylar (nisbeti % 5 ilân % 25 arasında değişir).
 - c) Gayrimenkuller üzerinden il özel idarelerince alınan vergilerden ayrılan paylar.

GELİRLER (Milyon T.L.)

	1949	1954	1959
1. Özel gelirler	38.72	92.70	170.26
2. Devlet vergilerinden alınan paylar	52.04	99.9	211.25
3. Çeşitli gelirler	26.32	51.90	177.81
Gelir toplamı	117.08	244.05	559.32
Yardımlar	1949	1954	1959
Yardımlar	3.08	4.27	412.76
İstikrazlar	6.08	23.75	66.3
Yardım ve istikrazlar toplamı	9.17	28.01	479.06
Gelir toplamı	126.25	272.51	1.038.38
Genel bütçeye nisbeti	% 9.9	% 11.3	

GİDERLER (Milyon T.L.)

	1949	1954	1959
1. İdarî giderler	21.16	51.09	91.96
2. Sağlık giderleri	12.75	21.75	33.26
3. Bayındırlık giderleri	11.64	22.65	81.56
4. Temizlik ve aydınlatma	12.42	23.77	106.28
5. Çeşitli giderler	35.98	86.26	369.44
6. Plânlanmış işler için harcamalar	32.3	66.90	356.28
	126.25	272.42	1.038.38

(Buradaki rakamlarda Devletin ve İller Bankasının yardımıyla yapılmış bayındırlık işlerine sarfedilen miktarlar dahil değildir).

4. İl özel idareleri ve İller Bankası için Milâno Avrupa Sempozyumunda yayımlanan raporumuza bakılmalıdır.